

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Peipsiääre Vallavalitsus
vald@peipsivald.ee
Tartu mnt 4
Alatskivi alevik, Peipsiääre vald, 60201 Tartumaa

19.02.2026 nr 5.1-3/5225-1

JÄRELEVALVE KOKKUVÕTE

Järelevalve teostamise õiguslik alus: sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3; lastekaitseseaduse (LasteKS) § 38 lõige 6.

Järelevalve teostamisel kontrolliti: Peipsiääre Vallavalitsuse lastekaitsetöötaja vastavust lastekaitseseaduse (LasteKS) §des 19 ja 20 sätestatud nõuetele, hinnati, kas kohaliku omavalitsuse üksus on loonud tingimused lastekaitse töö tegemiseks ning kontrolliti LasteKSis sätestatud nõuete täitmist.

Järelevalve teostamise koht: Tartu mnt 4, Alatskivi alevik, Peipsiääre vald, 60201 Tartumaa

Paikvaatluse aeg: 13.11.2025

Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) üldosakonna järelevalve talituse peaspetsialistid Annika Steinberg ja Merlin Veinberg.

Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: paikvaatlus, dokumentide, sh STARi andmete analüüs, kirjalik küsitlemine ja intervjuu.

Järelevalvetoimingute juures osalesid Peipsiääre Vallavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja Triin Vaino ja lastekaitsepspetsialistid Zlata Hollat ja Terje Lille.

JÄRELEVALVE TULEMUSED

SKA tuvastas, et Peipsiääre Vallavalitsus ei ole järginud järgmisi õigusaktides sätestatud nõudeid:

1. LasteKS § 17 lõige 1 punkt 3, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse ülesanne abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajaduse hindamine ja lapse abistamiseks meetmete pakkumine koosmõjus **LasteKS § 28 lõige 1**, mille kohaselt tuleb enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hinnata lapse abivajadust ning **LasteKS § 28 lõikega 2**, mille kohaselt peab lapse abivajadust hinnates lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile ning last kasvatava isiku vanemlikele oskustele.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24273493441, 25278955823, 23265703183, 24274268246, 22254502381, 25277659222 ja 23261166247 abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata hinnanud lapse abivajadust.

2. LasteKS § 21 lõige 1, mille kohaselt tuleb kõigi last mõjutavate otsuste vastu võtmisel, vastu võtmata jätmisel ning otsuste kavandamisel eri võimaluste vahel valimisel välja selgitada lapse huvid ja lähtuda otsuse tegemisel nendest, kui esmatähtsast kaalutlusest.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24269745324, 22254502381 ja 23261166247 lähtunud laste huvidest.

3. LasteKS § 21 lõige 2, mille kohaselt tuleb lapse huvide välja selgitamiseks kõik asjassepuutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ning muu informatsioon, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetluses viitenumbriga 23265703183 ja 22254502381 selgitanud välja asjaolusid ega hinnanud otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule.

4. LasteKS § 29 lõige 3, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24273493441, 25278955823, 24274268246, 24269745324 ja 22254502381 kümne päeva jooksul abivajavast lapsest teada saamisest teinud otsust juhtumikorralduse algatamise või algatamata jätmise kohta.

5. LasteKS § 29 lõige 5, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel välja selgitama ja dokumenteerima lapse arvamuse ning lisama selle lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile, kui eriseadus ei sätesta teisiti.

Lastekaitsetöötaja ei olnud kontrollitud menetlustes viitenumbriga 25278955823, 23265703183 ja 22254502381 välja selgitanud ega dokumenteerinud lapse arvamust.

6. SHS § 144 lõige 1 punkt 8, koosmõjus **sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruse § 15 lõikega 2**, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kandma sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses kehtestatud korras andmed lastekaitseaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta.

Lastekaitsetöötaja ei olnud kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24273493441 ja 25278955823 STARi viie tööpäeva jooksul kandnud abivajava lapse juhtumiga seotud menetlustoiminguid. Puudus kõrvaldati järelevalvemenetluse ajal.

SKA tuvastas kõige enam puudusi abivajaduse viivitamata hindamise kohustuste (LasteKS § 17 lõige 1 punkt 3 ja § 28) ning juhtumikorraldusega seonduva otsuse tegemise (LasteKS § 29 lõige 3) täitmisel. Vaatamata puudusele on juhtumites tehtud juhtumikorralduslikku tööd. Arvestades, et Peipsiääre Vallavalitsus on tutvunud edastatud juhtumite menetlemise analüüsiga nr 5.1-3/4721-1 ning lastekaitsetöötaja oskab edaspidises juhtumitöös puuduseid vältida, lõpetab SKA järelevalvemenetluse.

JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

Peipsiääre üldandmed ja lastekaitsetöö korraldus

Rahvastikuregistri 2026. aasta 1. jaanuari seisuga elab Peipsiääre vallas 879 last. Omavalitsus on määranud kolme lapse eestkostjaks. Lastekaitse valdkonda juhib sotsiaalosakonna juhataja.

Peipsiääre Vallavalitsus kontrollib lastekaitsetöötajatele LasteKS §s 20 sätestatud piirangute puudumist teenistuses olevate ametnike puhul kord aastas. Viimane kontroll teostati 27.10.2025.

Peipsiääre Vallavalitsuses on kaks lastekaitsetöötaja ametikohta. Järelevalvemenetluse käigus töötas üks lastekaitsetöötaja, kes täidab kõiki lastekaitse valdkonnaga seonduvad ülesanded,

sest teine töötaja lahkus. Lastekaitsetöötajal on kõrghariduse ning omandatud sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele. Lisaks on Peipsiääre Vallavalitsuse teenistuses noorte heaolu spetsialist, kelle ülesandeks on projekti „Mittetöötavate noorte tööalase konkurentsivõime tõstmine Tartumaal“ elluviimine.

Lastekaitsetöö on korraldatud peamiselt piirkondliku põhimõtte alusel, lähtudes koolide ja lasteaedade piirkondadest, kuid arvestatakse ka juhtumite iseloomu ja spetsiifikat. Lastekaitsetöötajate töövaldkonnad hõlmavad väga laia abivajaduste ringi, sealhulgas vanemlike oskuste puudulikkust, vanemate ja laste vaimse tervise probleeme, koolikohustuse mittetäitmist, vanemate vahelisi konflikte, hariduslikke erivajadusi, sõltuvusprobleeme, erivajadustega laste toetamist ning perede igapäevase toimetuleku hindamist. Seni on Peipsiääre Vallavalitsuse lastekaitsetöö prioriteediks olnud varajane abivajaduse märkamine, koostöö haridusasutustega, hariduslike erivajadustega laste toetamine tavakoolis, lastekaitsealase teadlikkuse tõstmine ning vanemlike oskuste arendamine.

Peipsiääre Vallavalitsus osutab abivajavale lapsele ja perele teenuseid ja abinõusid nagu sotsiaalnõustamine, psühholoogiline nõustamine ja pereteraapia koostöös MTÜ Parem Perega. Koostöös Sotsiaalkindlustusametiga osutatakse perelepitusteenust ning ohvriabiteenuseid. Lisaks rakendatakse „Ringist välja“ mudelit. Varasemalt on vallas toimunud vanemlusprogramm „Imelised aastad“ ning viimastel aastatel on järjepidevalt korraldatud Gordoni perekooli. Samuti on korraldatud lapsehoiuteenus, tugiisikuteenus, toiduabi koostöös Toidupangaga, asendus- ja järelhooldusteenused, hoolduspere tugi ning majanduslikku toimetulekut toetavad meetmed vastavalt kehtivatele määrustele.

Lastekaitsealast teavitustööd tehakse valla lehe, kodulehe ja sotsiaalmeedia kaudu. Koostööpartneritele tutvustatakse uusi spetsialiste ja nende eesmarke, jagatakse infot vanemlusprogrammide kohta ning haridusasutustega korraldatakse kohtumisi koostöö ja rollide selgitamiseks. Valla kodulehel on avaldatud teave lastele ja peredele pakutavate teenuste kohta.

Järelevalvemenetlus

Järelevalvemenetlus lastekaitsetöö üle algatati 16.10.2025. Järelevalve teostamisel kontrolliti Peipsiääre Vallavalitsuse lastekaitsetöötajate vastavust LasteKS §des 19 ja 20 sätestatud nõuetele, hinnati, kas kohaliku omavalitsuse üksus on loonud tingimused lastekaitse töö tegemiseks ning analüüsiti lastekaitsetöö menetlusi sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistris (STAR). Järelevalve käigus kontrolliti peamiselt lastekaitsetöötajate tegevust lapse hooldus- ja/või suhtlusõiguse vaidluse perioodil ning lapsele abi osutamist tema heaolu toetavate meetmete kohaldamisega viisil, mis seab esikohale lapse parimad huvid ning parandab lapse ja vanemate vahelisi suhteid.

Peipsiääre Vallavalitsuse sotsiaalosakonna juhile ja lastekaitse spetsialistidele saadeti küsimustik. Vastustes kirjeldati omavalitsuse lastekaitsetöö korraldust, pakutavaid teenuseid, lastekaitse prioriteete aastatel 2024/2025 ning laste õiguste ja heaolu tagavaid põhimõtteid. Lisaks anti ülevaade lastekaitse tööprotsessidest hooldus- ja suhtlusõigusvaidluste juhtumite käsitlemise vaates. Järelevalve raames küsiti tagasisidet ka lastekaitsetöö valdkonna koostööpartneritelt, kellest vastas neli. Lisaks toimusid järelevalvemenetluse raames vestlused sotsiaalosakonna juhataja ja lastekaitsetöötajatega.

Paikvaatluse ja küsitluste kokkuvõte

Küsitluste vastustest nähtub, et menetluses lähtutakse lapse heaolust, lapse arvamusest, vanemate vestlustest ning koostöövõrgustiku seisukohtadest. Kohtule seisukohtade andmisel toetutakse juhtumipõhisele hindamisele ning varasemate menetluste andmetele STAR keskkonnas. Laps kaasatakse menetlusse kõikidel juhtudel, arvestades tema vanust ja küpsust, kasutades selleks vaatlust, vestlust või mängulisi meetodeid. Vanemate võrdne kaasamine tagatakse eraldi ja ühiste vestluste kaudu. Kui vanemate vahel on kehtiv kokkulepe või kohtulahend ning see toimib, hinnatakse lapse abivajadust kord aastas ning vajadusel muudetakse menetlus passiivseks.

Hooldus- ja suhtlusõiguse vaidlustega juhtumid moodustavad hinnanguliselt umbes 20–25% lastekaitsetöö menetlustest. Lastele, kelle vanemate vahel on vaidlus, pakutakse vastavalt abivajadusele psühholoogilist nõustamist ning vajadusel teraapiateenuseid, sealhulgas näiteks mänguteraapiat.

Lastekaitsetöötajatele on tagatud võimalus osaleda koolitustel, infopäevadel ja supervisioonidel. Supervisioone hetkel ei kasutata. Vahetul juhul on hea ülevaade lastekaitsejuhtumitest ja perede lugudest ning teemasid arutatakse regulaarselt meeskonnas. Keerukamate juhtumite korral on võimalik juriidiline teenus sisse osta õigusbüroolt. Koostööd koostööpartneritega hinnatakse heaks ja toimivaks.

Töökoormust hinnatakse suureks. Seda mõjutavad mitmed tegurid, sealhulgas kaasava hariduse teemade sagenemine ja kiireloomuliste juhtumite lisandumine. Olulise ajaressursi võtavad pöördumiste lahendamine. Kodukülastustele kaasatakse vastavalt vajadusele sotsiaaltöötaja ning haridusspetsialist kooli ja haridusküsimustega seotud juhtumite puhul.

Peredele pakutakse tugiisikuteenust ning otsitakse uusi sobivaid kandidaate, kuid sobivate tugiisikute leidmist raskendab madal töötasu. Kitsaskohana on välja toodud teenuste kehv kättesaadavus hajaasustusega piirkondades, kuna suuremad keskused asuvad keskmiselt 35 km kaugusel, mis raskendab perede ligipääsu teenustele. Samuti on piiratud kättesaadavus psühholoogide, sotsiaalpedagoogide ja eripedagoogide osas, mis omakorda suurendab lastekaitsetöötajate rolli.

Olulise arendusvajadusena nähakse peretöötaja ametikoha loomist, mis aitaks luua peredega usalduslikke suhteid, toetada peresid igapäevaelus ja ennetada kriiside süvenemist. Peretöötajast on selge puudus, mistõttu tuleb lastekaitsetöötajatel sageli toiminguid STARi kanda õhtuti ja nädalavahetustel.

Koostööpartnerite küsitluse kokkuvõte

Koostööpartneritel paluti hinnata koostööd Peipsiääre Vallavalitsusega 10-palli skaalal. Tagasisidet paluti anda koostöö toimivuse, suhtlemise, töökorralduse ja takistuste osas. Aritmeetiline keskmine koostööle on 6,88.

Saadud nelja hinnangu põhjal on koostöö kohaliku omavalitsuse ja koostööpartnerite vahel lastekaitsetöö korraldamisel valdavalt hea. Koostöövormidena kasutatakse telefonisuhtlust, ümarlaudade korraldamist ja juhtumipõhist võrgustikutööd. Olulisi takistusi ega probleeme vastanute hinnangul ei esine. Peamise arengukohana tuuakse välja vajadust selgemalt määratleda koostöös spetsialistide pädevused ja rollid ning tagasiside andmise protsess.

Asendushooldusteenust osutavad asutused hindavad koostööd järjepidevaks, mitmekülgeks ja lapse huvidest lähtuvaks. Lastekaitsetöötajatega on toimunud nii vahetuid kohtumisi, telefonisuhtlust kui ka kirjavahetust. Lapsed on olnud teadlikud oma eestkostja rolli täitvast ametnikust ning on vajadusel ka ise otse eestkostjaga suhelnud. Perevanematega ühiselt on arutatud laste arengut, haridust, tervist, suhtlust lähedastega ning tulevikuplaane, sealhulgas järelhooldust ja iseseisvasse ellu siirdumist. Tagasiside on olnud regulaarne ning eestkostja huvi lapse käekäigu vastu on olnud tuntav.

Lastekaitse juhtumite menetlemise analüüs

Järelevalve käigus kontrolliti STARi kantud lastega seotud juhtumite viitenumbritega 24273493441, 25278955823, 24269926243, 23265703183, 24274268246, 23266705389, 24269745324, 22254502381, 25277659222 ja 23261166247 menetlemist.

Lastekaitse juhtumite menetlemise analüüs on edastatud Peipsiääre Vallavalitsusele 16.02.2026 (nr 5.1-3/4721-1, registreeritud dokumendihaldussüsteemis *Delta*).

TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

Hooldus- ja suhtlusõiguse vaidlused moodustavad märkimisväärse osa lastekaitsetöö menetlustest. See viitab vajadusele säilitada ja arendada vaimse tervise teenuste pakkumist lastele, kelle vanemate konflikt mõjutab lapse heaolu.

Lastekaitsetöötajate professionaalset arengut toetavad koolitused, infopäevad ja supervisioonivõimalused on tagatud, kuid supervisioonide tegelik kasutamata jätmine võib pikemas perspektiivis suurendada läbipõlemise riski. Asjaolu, et STARi kanded tehakse sageli õhtuti ja nädalavahetustel, võib viidata töökorralduslikule ülekoormusele.

Kokkuvõtvalt on lastekaitsetöö Peipsiääre vallas süsteemselt üles ehitatud, toimiva koostöövõrgustikuga ning lapsekeskse lähenemisega. Edasiseks arenguks vajab lastekaitse süsteem täiendavaid struktuurseid lahendusi, eeskätt peretöötaja ametikoha loomist, et tagada tööülesannete jätkusuutlik täitmine ja peredele vajaliku toe pakkumine, teenuste paremat regionaalset kättesaadavust ning spetsiifiliste taastavate ja ennetavate teenuste arendamist, et tugevdada ennetustööd ja vähendada kriisijuhtumite tekkimist.

Sotsiaalkindlustusamet tuvastas enim puudusi järgmistes valdkondades:

Abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajaduse hindamine

Analüüsitud kümnest menetlusest seitsme menetluse puhul ei hinnatud lapse abivajadust viivitamata. Abivajaduse hindamise eesmärk on tagada olukord, kus selgitatakse välja lapse tegelik vajadus ning see on vajalik mõistmaks, milline abimeede on last ja peret kõige enam toetavam ja riski maandavam. Lapse abivajadust hinnates peab lastekaitsetöötaja andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile; last kasvatava isiku vanemlikele oskustele. Lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik peab lapse abivajaduse hindamisse kaasama lapse ja last kasvatava isiku või lasteasutuse, kus laps viibib.

Juhtumimenetluse algatamise või algatamata jätmise otsustamine

Juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks ei tehtud otsust kümne päeva möödumisel viies juhtumis kümnest. LasteKS § 29 lõige 3 sätestab konkreetse tähtaja (kümme päeva), mille jooksul peab omavalitsus langetama otsuse. Selline ajapiirang aitab vältida põhjendamatut viivitust abi osutamisel ning tagab lapse õiguse õigeaegsele kaitsesele ja toetusele. Abivajava lapse teate vastuvõtmisel tuleb saada juhtumist võimalikult kiiresti selge ülevaade.

Lastekaitsetöö tõhustamiseks ja paremaks korraldamiseks soovitab SKA:

- Motiveerida lastekaitsetöötajat, pakkudes atraktiivset motivatsioonipaketti.
- Sobivate tugiisikute leidmiseks kaaluda tööpakkumise atraktiivsemaks muutmist.
- Ennetada tööalast stressi ja lastekaitsetöötaja läbipõlemist, sh kehtestada töökeskkonnas toetavad meetmed.
- Kaaluda peretöötaja ametikoha loomist.
- Taotleda keerulisemate juhtumite lahendamiseks SKA laste heaolu osakonnalt nõustamisteenust.

(allkirjastatud digitaalselt)
Annika Steinberg
peaspetsialist (järelevalve)